

24.2.2021

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
Tyv@eduskunta.fi

Kuulemistilaisuuteenne 26.2.2021**HE 222/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työsopimuslain 3 luvun 5 §:n ja merityösopimuslain 4 luvun 5 §:n muuttamisesta****Yleistä esityksestä**

Teollisuusliitto pitää hyvänä ja perusteltuna esityksen tavoitetta vähentää työsopimuslaissa säädettyjen edellytysten vastaisia kilpailukieltosopimuksia erityisesti ennalta ehkäisemällä niiden tekemistä. Teollisuusliitto katsoo, että esitys on oikeasuuntainen, mutta se ei ole riittävä rajoittamaan tehokkaasti työsopimuslaissa säädettyjen edellytysten vastaisia kilpailukieltosopimuksia. Lakimuutoksen tavoitteiden toteutumisen kannalta olisi olennaista, että työnantaja veloitettaisiin maksamaan työntekijälle kilpailunrajoitusajalta täysi työntekijän tavanomaista palkkaa vastaava korvaus.

Työsopimuslain vastainen ja siten mitätön kilpailuehto vaikuttaa tosiasiallisesti työntekijän toimintavapauteen. Työntekijä joutuu arvioimaan omat toimintamahdollisuutensa pitäen sovittua kilpailukieltotohtoa itseään sitovana etenkin tilanteissa, joissa kilpailukieltosopimuksen rikkomisesta on sovittu sopimussakosta. Riski työnantajan vahingonkorvausvaatimuksesta sekä pitkistä tuomioistuinkäsittelyistä hyvin usein johtaa myös mitättömän kilpailukieltosopimuksen noudattamiseen, mikä aiheuttaa tarpeettomia taloudellisia menetyksiä sekä urakehityksen hidastumista työntekijälle.

Korvauksen taso

Esityksen mukaan kilpailunrajoitusajalta maksettaisiin työntekijällä korvausta 40 prosenttia palkasta, mikäli kilpailukiello on alle kuusi kuukautta ja 60 prosenttia, mikäli rajoitusajaksi on sovittu yli kuusi kuukautta.

Kilpailukiello vaikuttaa merkittäväällä tavalla heikentävästi työntekijän ansiotuloihin, sillä työntekijä ei voi tehdä kilpailukiellon rajoituksen piiriin kuuluvaa ammattitaitoaan ja koulutustaan vastaavaa työtä. Kilpailukieltosopimuksella heikennetään näin ollen merkittävästi työntekijän asemaa ja mahdollisuuksia uudelleentyöllistyä. Korvauksen tulisi olla kohtuullisessa suhteessa kilpailukiellosta aiheutuviin työntekijän toimintavapauden rajoituksiin.

Teollisuusliitto katsoo, että mikäli työnantaja haluaa rajoittaa työntekijän uudelleentyöllistymistä oman markkina-asemansa suojaamiseksi, tulisi työnantaja velvoittaa maksamaan työntekijälle kilpailukiellon rajoitusajalta tavanomaista palkkaa vastaava korvaus. Työntekijälle maksettavan korvauksen on näin ollen vastattava koko sitä ansion menetystä, joka työntekijälle rajoituksesta aiheutuu. Teollisuusliiton näkemyksen mukaan on kohtuutonta, että työntekijä saisi ainoastaan 40 % tai 60 % korvauksen kilpailukiellon rajoitusajalta. Eri-tyyppisen ongelmalliseksi esityksessä oleva korvauksen taso muodostuu alemmilla tulotasoilla.

Teollisuusliitto ry • Industrifacket rf

Postiosoite
PL 107
00531 HELSINKI
posti@teollisuusliitto.fi

Käyntiosoite
Hakaniemenranta 1
Y-tunnus 0201717-2

Puhelinvaihe
020 77 4001
www.teollisuusliitto.fi

Palvelunumerot
Työsuhdeneuvonta
Työympäristö- ja sosiaaliturva-asiat
Jäsenpalvelu

020 690 447
020 690 449
020 690 446

24.2.2021

Korvauksen porrastamiselle ei Teollisuusliiton näkemyksen mukaan ole perusteita. Työntekijöitä ei tule asettaa eriarvoiseen asemaan kilpailukiellon pituuden mukaan. Kilpailukiellon rajoitusajan pituus ei vaikuta työntekijälle aiheutuvaan kuukausittaiseen ansionmenetykseen ja toimintavapauden rajoitukseen millään tavoin. Lyhyempien kilpailukieltosopimusten alempi korvaustaso johtaa myös siihen, että kilpailukiello on työnantajan näkökulmasta kannattava sopia kuuden kuukauden mittaiseksi.

Teollisuusliitto katsoo, että työnantaja tulisi lisäksi velvoittaa perustelemaan työntekijälle kirjallisesti erityisen painavan syyn olemassaolo kilpailukieltosopimusta solmittaessa. Erityisen painavan syyn kirjallinen perusteluvelvollisuus vahvistaisi työnantajan velvoitetta arvioida erityisen painavan syyn olemassaolo ja tätä kautta ehkäisisi perusteettomia kilpailukieltosopimuksia.

Sopimussakko

Työsopimuslaissa on säädetty mahdollisuudesta sopia kilpailukieltosopimuksella vahingonkorvauksen sijasta tuomittavasta sopimussakosta, joka saa enimmäismäärältään vastata työntekijän työsuhteen päättymistä edeltäneen kuuden kuukauden palkkaa. Hallituksen esitys ei tuo muutosta tähän hyvin yleisesti käytössä olevaan mahdollisuuteen.

Teollisuusliiton näkemyksen mukaan on täysin perusteetonta, että sopimusosapuolilla voisi olla erisuuruiset seuraamukset kilpailukiellosta. Sopimussakon suuruus tulisi näin ollen sitoa kilpailukiellosta maksettavan korvauksen määrään. On kohtuutonta, että työntekijän tulisi maksaa kilpailukiellon rikkomisesta sopimussakkona 6 kuukauden palkkaa vastaava määrä, kun taas työnantajan tulee maksaa kilpailukiellosta ainoastaan 40 % korvaus vastaavasta palkasta. Edellä mainittua puoltaa myös hallitusohjelmaan kirjattu tavoite, jonka mukaan kiellettyjen ehtojen käyttämisen seuraamuksista on säädettävä tasapainoisella tavalla.

Kilpailukieltosopimuksen mitättömyys

Työsopimuslain 3 luvun 5 §:n 5 momentin mukaan kilpailukieltosopimus on mitätön siltä osin kuin se on tehty vastoin kyseisessä pykälässä säädettyä. Sopimuksen mitättömyys ei kuitenkaan tule koitua työsuhteen heikomman osapuolen eli työntekijän vahingoksi, mikäli kilpailukieltosopimus on tehty ilman lain edellyttämää erityisen painavaa syytä. Työnantajalla tulee näin ollen olla velvollisuus maksaa korvaus kilpailukiellon rajoitusajalta aina kun työnantaja on solminut kilpailukieltosopimuksen. Työnantajan, jonka aloitteesta kilpailukiellosta on sovittu, ei tule voida olla mahdollista vedota jälkikäteen kilpailukiellon mitättömyyteen omaksi edukseen.

Teollisuusliitto ry

Lisätiedot:

Meri Listenmaa, OTM, VT
meri.listenmaa@teollisuusliitto.fi
020 774 1035
040 574 0505